

ІСТОРІЯ ПЕДАГОГІКИ

УДК 373.5.016:811.11'342](477.85)“1918/1940”

DOI <https://doi.org/10.52726/as.pedagogy/2024.1.15>

О. Я. ГОМЕНЮК

*доктор філософії в галузі 01 Освіта/Педагогіка,
асистент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна*

Електронна пошта: o.gumenyuk@chnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-5110-4016>

Т. В. КОЛІСНИЧЕНКО

*кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри іноземних мов для гуманітарних факультетів,
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича,
м. Чернівці, Україна*

Електронна пошта: t.kolisnychenko@chnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-5312-0522>

МЕТОДИКА НАВЧАННЯ ФОНЕТИЧНОГО МАТЕРІАЛУ ГЕРМАНСЬКИХ МОВ НА БУКОВИНІ (ПЕРША ПОЛОВИНА ХХ СТ.)

Здійснено аналіз розвитку і становлення методики навчання фонетики англійської та німецької мови в школах Буковини у першій половині ХХ ст. В ході дослідження охарактеризовано методику навчання фонетичного матеріалу обох германських мов на основі прямого та змішаного методів навчання.

Визначено, що навчання фонетичного матеріалу за прямим методом здійснювалося на початковому ступені навчання германських мов. Значна увага приділялася вимові голосних та приголосних, інтонації іншомовного речення. Під час навчання фонетичного матеріалу німецької мови використовували фонетичні символи для вдосконалення артикуляційних навичок учнів, виконували пісні. Відмітною рисою навчання фонетики англійської мови було оволодіння іншомовною інтонацією, що передбачало формування аудитивних навичок і умінь сприймання, відтворення у процесі говоріння й читання.

Встановлено, що навчання фонетичного матеріалу німецької мови за змішаним методом здійснювалося з урахуванням достатнього для розуміння рівня вимови. Вперше пропонувалось використання додаткового навчального матеріалу (фонетичних карток, виданих Мюнхенською Академією, „Словника вимови англійської мови” Д. Джонса, лінгвістичного атласу країни, мову якої вивчали).

На відміну від попереднього етапу, для формування навичок правильної вимови НМ рекомендувалося вивчення віршів. Для удосконалення вимови англійської мови пропонувалось вивчення римованих рядків, пісень. Акцентувалася увага на розвитку умінь не тільки правильної вимови, а й на формуванні навичок слухового сприймання усного мовлення. Вперше виявлено використання грамофонних платівок для прослуховування.

Ключові слова: фонетичний матеріал, слухо-вимовні навички, англійська мова, німецька мова, підручник, навчальна програма, середня школа.

Постановка проблеми. Ретроспективний огляд освітніх процесів на Буковині, зокрема методики навчання германських мов, має важливе значення для сьогодення, сприяє чіткому окресленню перспектив наукових пошуків у зазначеній царині. У контексті реалізації нових методичних концептуальних засад постає потреба вдосконалити підходи до

навчання іноземних мови (ІМ) майбутніх поколінь. Це зумовлює необхідність ґрунтовного опрацювання накопиченого історико-педагогічного досвіду. Поглиблений аналіз тенденцій, виявлення закономірностей процесу розвитку методики навчання ІМ у минулому полягає у збагаченні конкретно-історичним матеріалом ідеї багатовимірності історичного процесу,

виявлення причин і наслідків різноманітних наявних підходів, принципів, методів, засобів навчання ІМ, що уможливить висновок про доцільність їх задіяння у сучасній навчальній практиці.

Аналіз передумов розвитку і становлення методики навчання фонетики англійської (АМ) та німецької мови (НМ) в школах Буковини (1918–1940 рр.), а також розкриття особливостей навчання фонетичного матеріалу на визначеній території і в окреслених часових межах визначають мету нашого дослідження.

Для досягнення поставленої мети, необхідною умовою є: 1) виокремлення бази навчальних програм (НП) з АМ та НМ в школах Буковини 1932–1940 рр.; 2) аналіз методичних концепцій авторів/викладачів при моделюванні змісту навчання; 3) проведення порівняльного аналізу навчання фонетики АМ та НМ зазначеного періоду; 4) встановлення базових підвалин для навчання ІМ.

Аналіз попередніх досліджень. Процес розвитку освіти на Буковині на початку ХХ ст. висвітлено рядом науковців, як наприклад: І. Житарюком, який розглядав математичну освіту і науку Буковини та Північної Бессарабії у міжвоєнний період (1918–1940 рр.); І. Хілько, чий праці фокусувались на розвитку художньої освіти на Буковині (друга половина ХІХ – 30-ті р. ХХ століття); Г. Постевка зосереджував увагу на розвитку музичної освіти та виховання на Буковині в міжвоєнний період (1918–1940 рр.).

Історії освіти буковинського краю присвятили свої роботи такі видатні методисти Буковини як: Б. Лабінська з акцентом на тенденції розвитку методики навчання іноземних мов у Західній Україні (друга половина ХІХ – перша половина ХХ ст.), О. Тумак досліджувала становлення та розвиток методики навчання англійської мови на Буковині (кінець ХІХ – початок ХХ століття), О. Гоменюк фокусує увагу на розвитку методики навчання германських мов на Буковині (перша половина ХХ ст.). Розвиток освіти Буковини цікавив не лише українських науковців, дана тематика знайшла своє відображення і в роботах зарубіжних науковців, І. Великі (проаналізувала навчальні програми та підручники з німецької мови як іноземної у школах Румунії, зокрема Буковини

(1918–2006 рр.)), М. Грігоровіци (досліджував освіту Північної Буковини (1774–1944)).

Незважаючи на широкий спектр аналізу розвитку освіти на Буковині недостатнім лишається аналіз навчання фонетичного матеріалу як ключового елементу у навчанні ІМ, оскільки звуковий матеріал є першоелементом мовлення, а слухо-вимовні навички лежать в основі всіх видів мовленнєвої діяльності. Під навчанням вимови зазвичай розуміють різноманітні види робіт, які мають на меті сформувати в учнів стійкі вимовні навички ІМ, необхідні для спілкування ІМ [Гончаренко : 18].

Виклад основного матеріалу. Робота над коректною вимовою в процесі навчання ІМ у середніх навчальних закладах має велике значення для автоматизації умінь та навичок усного мовлення, читання та розуміння матеріалу, що сприймається на слух.

Запропонована стаття розглядає питання формування та розвитку фонетичних навичок учнів як важливої умови навчання фонетичної грамотності на Буковині на початку ХХ ст.

Вибір форм, методів, технологій у навчанні фонетики може спиратися на загальні фонетичні здібності та вміння, а фонологічна компетенція складається з навичок перцепції та продукції звукових одиниць мови, просодії, змін фонем у зв'язному мовленні та ряду інших. Роль звукових компонентів дуже важлива і в писемному мовленні відіграє значну роль, а оволодіння усним мовленням та читанням уголос взагалі неможливе без стійких слухо-вимовних та ритміко-інтонаційних навичок.

Для кращого розуміння сутності досліджуваної проблеми, першочерговим вбачається необхідність проаналізувати історико-соціальні передумови розвитку методики навчання германських мов на Буковині саме в цей період 1918–1940 рр.

Методика навчання фонетичного матеріалу на основі прямого методу навчання германських мов (1918–1932 рр.). Розпад Австро-Угорської монархії після війни призвів до політичних, економічних і територіальних змін на Буковині. Радикальні зміни в галузі культури Буковини відбулися після приєднання краю до королівської Румунії, дане рішення ухвалено 28 листопада 1918 р. на Загальному з'їзді Буковини в палаці Митрополії [Буковина].

З метою уніфікації середньої освіти в Румунії Міністерство освіти здійснило реорганізацію освітньої траєкторії буковинських шкіл відповідно до румунської системи освіти, в якій вагоме місце відводилося вивченню ІМ, зокрема НМ і АМ. У процесі викладання ІМ використовували концептуальні ідеї М. Берліца, що полягали в практичному оволодінні ІМ. Тогочасні вчителі були обізнані з новими тенденціями у галузі методики викладання ІМ [Гоменюк : 78]

Основоположним у навчанні ІМ на території Буковини у 1918–1932 рр. вважався прямий метод. Це засвідчують такі праці як НП для чоловічих шкіл, ліцеїв і реальних шкіл Буковини на 1919/1920 шкільний рік, опублікована Румунською Радою Управління та Міністерством освіти [Programa 1919 : 64]; підручник Е. Мюллера *Manual de Limba Germana pentru clasa III-a secundară de băeți și fete* 1925 р., у передмові до якого зазначалося, що його укладено за прямим методом [Müller : 3].

Проте, в процесі аналізу методичних розробок вчителів того часу, слід зазначити, що представники прямого методу виступали проти:

- примату друкованого тексту;
- застиглих правил граматики, які не відповідали живій розмовній мові;
- відсутності уваги до вивчення фонетики;
- ізолюваного вивчення слів;
- використання перекладу [Лабінська : 115].

Таким чином, представники прямого методу радили приділяти увагу формуванню фонетичних навичок.

У тогочасних НП з АМ та НМ для трикласних торговельних шкіл Буковини на 1924/1925 н. р. рекомендувалося вивчати фонетичний матеріал протягом першого та другого навчальних років. Пріоритетним було пояснення правильної вимови літер, фонетичних особливостей ІМ та виконання фонетичних вправ [Спр. 1574 : 5]; [Спр. 2689 : 99].

Розглянуті підручники першого етапу включали фонетичний матеріал.

Так, підручник С. М. Гріффіс-Бельбін та С. Матею „*English Book for Children in Rumania. Book I*” 1922 р. був призначений для V класу середніх шкіл. В кожному уроці подавалися фонетичні вправи, зокрема,

“Pronounce th – place your tongue between your teeth*
The – the – this – this

The – the – this – this

*Note. To pronounce th, the tongue must be pressed against the upper teeth and the lips remain motionless and open” [Griffiths-Belbin 1922 : 6].

“Pronounce: thing – thing – a book is a thing – school things – open – shut – exercise book. – Is it? it is. – Is this? this is.

Pronounce th th th

*see note page 6 [Griffiths-Belbin 1922 : 9].

Отже, навчання фонетичного матеріалу здійснювалося на уроці шляхом повторення звуків та слів за вчителем [Griffiths-Belbin 1922 : 4–5].

Навчання фонетичного матеріалу з НМ на Буковині відбувалося за допомогою пояснення основних фонетичних правил. В одному з віднайдених підручників з НМ зазначалося, що для правильної вимови використано знаки транскрипції, затвердженої Міжнародною фонетичною асоціацією [Leist : 3]. Зверталася увага на особливості вимови голосних та приголосних, наголосу та типів складів НМ. Після цього йшли тренувальні вправи з читання (*Lesübungen*), які включали графічний запис слів до текстів. Для поліпшення вимови учнів використовували пісні, зразки яких були наведені в підручниках.

Навчання фонетики АМ здійснювалося шляхом повторення окремих звуків і слів за вчителем. Педагог звертав увагу учнів на правильну вимову літер та деякі особливості вимови, а саме наголос та інтонацію. Деякі навчальні видання з АМ містили „вступні вправи для вивчення та формування навичок і вмінь вимови”, які містили букви й буквосполучення з наведеними прикладами, що слугували тренувальними вправами [Curatos : 1–3]. Авторами застосовувалися також примітки, в яких пояснювали складні правила вимови, після чого переходили до виконання фонетичних вправ [Griffiths-Belbin 1922 : 6]. На початку кожного уроку подавалися групи слів для формування вимовних навичок, які повторювали доти, поки учні не могли правильно прочитати без участі вчителя [Griffiths-Belbin 1923 : 4]. Крім того, для навчання АМ запрошували носіїв мови. Вважалося, що саме носій мови може навчити вимовляти звуки АМ на апроксимованому рівні. Такий підхід актуальний і сьогодні та не втратив своєї популярності в навчанні ІМ.

Рис. 1. Особливості навчання фонетики ІМ за прямим методом

Отже, навчання фонетичного матеріалу здійснювалося на початковому ступені навчання германських мов. Значна увага приділялася вимові голосних та приголосних, інтонації іншомовного речення. Під час навчання фонетичного матеріалу НМ використовували фонетичні символи для вдосконалення артикуляційних навичок учнів, виконували пісні. Відмітною рисою навчання фонетики АМ було оволодіння іншомовною інтонацією, що передбачало формування аудитивних навичок і умінь сприймання, відтворення у процесі говоріння й читання. Зауважимо, що представники прямого методу виступали за фонетично правильне мовлення.

Методика навчання фонетичного матеріалу на основі змішаного методу навчання германських мов (1932–1940 рр.). 30-ті роки ХХ століття на Буковині характеризуються низкою реформ – політичних, адміністративних, освітніх. Автори проекту освітньої реформи на Буковині стверджували, що у процесі навчання слід відбирати учнів відповідно до їхніх інтелектуальних здібностей, розвиваючи їх у правильному напрямку [Гоменюк : 141]

Поява нового методу та підходів до навчання ІМ була зумовлена попитом суспільства, що передбачало індивідуальний підхід до учня, розвиток його когнітивних здібностей з метою формування особистості дитини. Аналіз НП і підручників дає нам можливість констатувати, що навчання ІМ у школах Буковини здійснювалось на основі змішаного методу навчання ІМ, який поєднував прийоми прямого та перекладних методів [Гоменюк : 174].

У НП з ІМ 1932 р. вказувався змішаний метод навчання ІМ, в якому поєднували навчання усного мовлення та перекладу [Programa 1933b : 54]. З одного боку, це навчання усного мовлення, урахування фонетичних правил, за що виступали засновники прямого методу, а з іншого – навчання граматики, перекладу, застосування рідної мови, що було ознакою перекладних методів навчання ІМ [Гоменюк : 176].

До основних положень змішаного методу відносять:

- взаємозв’язане навчання різних видів мовленнєвої діяльності;
- використання граматики як одного із засобів оволодіння мовою;
- використання рідної мови для контролю та як засобу семантизації;
- поєднання інтуїції з усвідомленням [Лабінська : 186].

У НП з АМ для гімназій та ліцеїв Буковини на 1932/1933 н. р. та у НП з НМ для чоловічих та жіночих шкіл Буковини на 1933/1934 зазначалося, що ІМ починали вивчати у V класі [Programele : 90–97]. Укладачі НП радили звертати увагу дітей на формування правильної вимови звуків, наголос та інтонацію речення [Programa 1933a : 40].

Відповідно до наказу Міністерства освіти від 1936 р., учні, які закінчили 7-й або 8-й клас середнього навчального закладу, повинні були скласти випускний іспит зрілості в кінці 1935/36 н. р. з десяти предметів, у тому числі з ІМ (НМ або АМ) [Velica : 26]. До іспиту сформульовані вимоги та завдання, що стосувалися теорії та практики фонетики НМ, зокрема, пропонувались такі завдання: охарактеризувати місце германської мови серед інших індоєвропейських мов і вказати, чим НМ відрізнялася від них; описати походження та роль літературної мови, діалекти НМ, їх історичне походження, внесок у становлення літературної мови; продемонструвати на прикладах основний та другорядний наголос, наголос у простих і складних словах [Programa 1937 : 25–26].

У програмі для складання іспиту зрілості з АМ передбачалося виконання наступних завдань: розкрити основні поняття фонетики сучасної мови та знаки транскрипції відповідно до міжнародного фонетичного алфавіту [Programa 1937 : 27].

Отже, в досліджуваній відрізок часу було передбачено складання іспиту з НМ і АМ, що не виявлено в попередньому періоді. До завдань належали: характеристика НМ як германської мови, опис походження та роль літературної мови, діалектів НМ, наведення прикладів наголосу, пояснення фонетичних правил і транскрипційних знаків АМ.

Віднайдені підручники 1932–1940 рр. містили також фонетичний матеріал.

Підручник з НМ Ч. Бондеску та Е. Флавіана „Manual de Limba Germană pentru Clasa V-a Secundară de Băeți și Fete și pentru Liceele Comerciale” (1935 р.) затверджений Міністерством освіти та призначений для V класу чоловічих і жіночих шкіл, комерційних ліцеїв. Віднайдений підручник використовували на початковому етапі вивчення ІМ для різних типів шкіл. Для формування в учнів навичок правильної вимови пропонувалися фонетичні правила, які називалися “Regule de Cetire” (Правила читання), та кілька прикладів слів із відповідними звуками [Bondescu].

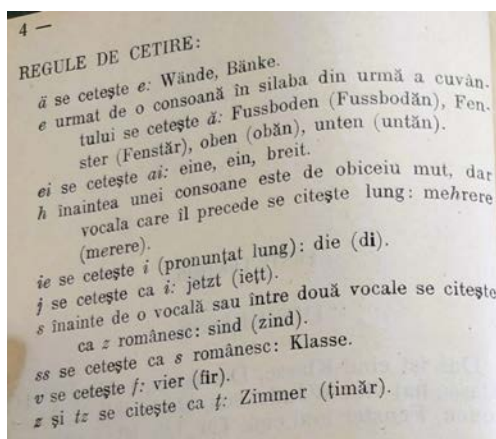

Рис. 2. Фонетична вправа, підручник “Manual de Limba Germană pentru Clasa V-a Secundară de Băeți și Fete și pentru Liceele Comerciale” 1935 р.

У зв’язку з вимогами нової НП Є. М. Гріффіс-Бельбін і С. Матею довелося переглянути й укласти заново серію підручників, які були схвалені Міністерством освіти Румунії та відповідали НП з ІМ.

Підручник „English Book for the first year” 1935 р. був призначений для V класу ліцеїв і торговельних шкіл Буковини. Книга містила передмову (С. Матею), в якій зазначалося, що, спира-

ючись на досвід, отриманий під час навчання в Лондонському університеті стосовно новітніх методів викладання АМ, і беручи до уваги спостереження вчителів АМ, авторами було видано серію книг, корисних та ефективних як для вчителів, так і для учнів румунських шкіл [Griffiths-Belbin 1935a : 7].

Перша частина підручника присвячена фонетиці АМ. У ній представлено символи міжнародного фонетичного алфавіту з детальним описом (РМ) та наведеними прикладами АМ. Автори звертають увагу на труднощі правильного написання та вимови через те, що слова АМ часто вимовляються не так, як пишуться, оскільки деякі літери мають кілька варіантів вимови. Крім того, подано інформацію щодо поширених діалектів АМ. Описано вплив розвитку освіти, літератури, радіо, що сприяло стандартизації вимови. Автори рекомендували також використання “Словника вимови англійської мови” відомого фонетиста Д. Джонса (“English Pronouncing Dictionary” D. Jones) [Griffiths-Belbin 1935a : 17].

FRONT VOWELS		BACK VOWELS	
i	in <i>bead</i> (bi : d)	u :	in <i>coed</i> (ku : d)
i	in <i>bid</i> (b i d)	ʊ	in <i>could</i> (kud)
ei	in <i>bayed</i> (beid)	oʊ	in <i>code</i> (koud)
ɛ	in <i>bed</i> (b ɛ d)	ʌ	in <i>cud</i> (kʌd)
ɛə	in <i>bared</i> (bɛəd)	ɑ :	in <i>card</i> (ka : d)
æ	in <i>bad</i> (bæd)	ɔ :	in <i>cord</i> (kɔ : rd)
		ɒ	in <i>cod</i> (kɒd)

Рис. 3. Фонетична вправа, підручник „English Book for the first year” 1935 р.

У передмові до видання „English Book for the second year” 1935 р. був призначений для VI класу ліцеїв і торговельних шкіл. С. Матею радить на кожному уроці повторювати фонетичні правила і розмовляти АМ із друзями, однокласниками Кожен урок містив фонетичні вправи, які містили перелік слів із транскрипцією [Griffiths-Belbin 1935b : 3].

На відміну від попереднього періоду, фонетичний матеріал подано як у підручниках з НМ, так і з АМ. У книгах з НМ фонетику представлено у вигляді правил для читання, а навчальні видання з АМ використовували символи між-

народної фонетичної абетки. У підручнику з АМ 1935 р. уперше подано рекомендації стосовно використання словника фонетичної вимови. Укладачами підручників рекомендувалося повторювати фонетичні правила впродовж усього курсу навчання АМ, частіше виконувати фонетичні вправи, які вважали корисними для тренування не тільки вимови, а й слуху.

Згідно з методичними рекомендаціями до НП з НМ, педагог звертав увагу учнів на правильну вимову, достатню для розуміння співрозмовником. Від учнів не вимагалось вимовляти слова так, як носій мови. Ще одним завданням учителя було стежити за безпомилковим читанням, а саме правильним наголосом та інтонацією (насамперед для розпізнавання стверджувальних, питальних або заперечних форм) [Programa 1933b : 54]. Крім того, акцентувалася увага на своєрідному інтонаційному ритмі, притаманному НМ. Для формування навичок правильної вимови рекомендувалося використовувати фонетичні картки, видані Мюнхенською Академією. Для вдосконалення вимови пропонувалося вивчення віршів, що надавало вчителю можливість контролювати вимову учнів [Programele : 84].

Починаючи з перших уроків, особливу увагу приділяли вимові АМ. У НП зазначалося, що учні можуть досягти правильної вимови шляхом повторення односкладових слів з однаковими звуками та вимови слів у межах речення, щоб його значення було чітким та зрозумілим, з урахуванням наголосу та інтонації. Фонетичні вправи виконувалися учнями окремо або хором за участю вчителя. Час від часу вчитель читав або розповідав короткі та легкі тексти АМ, підкреслюючи чіткість свого мовлення, для формування слухових навичок учнів. Після цього учні переходили до самостійного відтворення коротких розповідей та вивчення спеціальних римованих текстів і пісень. Для передачі точнішої вимови АМ, вчитель використовував фонетичну транскрипцію, тим самим заохочуючи учнів до подальшої самоперевірки власної вимови [Programa 1933b : 63]. Крім того, рекомендувалося застосування спеціального словника вимови. 182.

Віднайдений документ 1938 р. свідчить про те, що у процесі навчання ІМ застосовували грамофонні платівки для прослуховування діалогів, текстів, віршів, пісень [Învățământul : 78].

Рис. 4. Особливості навчання фонетики ІМ за змішаним методом

Отже, навчання фонетичного матеріалу НМ здійснювалося з урахуванням достатнього для розуміння рівня вимови. Вперше пропонувалося використання додаткового навчального матеріалу, що, на наш погляд, сприяло кращому засвоєнню нових літер і звуків та робило навчання цікавим, різнобічним, пізнавальним процесом. На відміну від попереднього етапу, для формування навичок правильної вимови НМ рекомендувалося вивчення віршів. Для удосконалення вимови АМ пропонувалося вивчення римованих рядків, пісень. Акцентувалася увага на розвитку умінь не тільки правильної вимови, а й на формуванні навичок слухового сприймання усного мовлення. Вперше зафіксовано використання грамофонних платівок для прослуховування.

Результати і висновки. Отже, навчання германських мов на Буковині в період з 1918 р. по 1932 р. відбувалося на основі прямого методу навчання ІМ, офіційно затвердженого в НП з ІМ. У НП підкреслювалася важливість вивчення фонетичного матеріалу. Тоді як підручники включали пояснення правильної вимови, фонетичних особливостей ІМ та виконання фонетичних вправ.

Навчання фонетики на Буковині було початковим етапом на шляху до оволодіння ІМ. Увага приділялася формуванню слухово-вимовних навичок. Головна різниця полягала в тому, що у процесі навчання фонетики НМ зафіксовано використання графічних символів та виконання пісень, тоді як під час навчання АМ акцентували увагу на правильному інтонаційному оформленні мовлення.

З 1932 по 1940 рр. навчання ІМ у школах Буковини здійснювалось на основі змішаного методу навчання ІМ, який поєднував прийоми прямого та перекладних методів. У зазначений часовий проміжок використовували також програми для складання іспиту зрілості. Завдання з НМ стосувалися визначення діалектів та обґрунтування фонетичних явищ. Складання іспиту з АМ включало пояснення фонетичних правил.

Навчання ІМ відбувалося на основі опанування аспектів мови та видів мовленнєвої діяльності. У процесі навчання фонетики приділяли увагу формуванню слухо-вимовних навичок, зокрема правильній інтонації речень. Для прослуховування вчитель читав спеціально відібрані тексти.

У книгах з НМ фонетику представлено у вигляді правил для читання, а навчальні

видання з АМ використовували символи міжнародної фонетичної абетки.

Навчання фонетики НМ на Буковині здійснювалось за допомогою додаткового навчального матеріалу, а саме фонетичних карток, виданих Мюнхенською Академією. Для поліпшення вимови вивчали напам'ять віршовані рядки. Під час навчання фонетики АМ радили звертатись до „Словника вимови англійської мови” Д. Джонса. У процесі навчання фонетики АМ акцентували увагу на формуванні слухових навичок. Для вдосконалення вимови АМ зачували спеціальні римовані рядки та пісні. Вперше в рекомендаціях до НП пропонувалося використання грамофонних пластинок із записами текстів, діалогів тощо, що свідчить про початок застосування аудіювання та закладає підґрунтя для наших подальших пошуків.

ЛІТЕРАТУРА

1. Буковина. URL : www.znaimo.com.ua/Буковина
2. Гоменюк О. Я. Розвиток методики навчання германських мов на Буковині (перша половина ХХ ст.) : дис. ... доктора філософії в галузі 01 Освіта/Педагогіка. Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Тернопіль, 2020. 320 с. URL : http://tnpu.edu.ua/naukova-robota/documents-download/razovi_rady/dis_Homenjuk.pdf
3. Гончаренко О. Навчання фонетичного матеріалу іспанської мови в середніх навчальних закладах. *Інформаційно-методичний журнал „Друковане слово”*. Херсон: ХДУ. 2006. 3/20. С. 18–22. URL : <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/470/%D0%9D%D0%90%D0%92%D0%A7%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%AF%20%D0%A4%D0%9E%D0%9D%D0%95%D0%A2%D0%98%D0%A7%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%9E%20%D0%9C%D0%90%D0%A2%D0%95%D0%A0%D0%86%D0%90%D0%9B%D0%A3.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
4. Лабінська Б. І. Історичні нариси з методики навчання іноземних мов на західноукраїнських землях (перша половина ХІХ – перша половина ХХ ст.) : монографія. Київ : Вид. центр КНЛУ, 2013. 384 с.
5. Bondescu C. I., Flavian E. *Manual de Limba Germană pentru Clasa V-a Secundară de Băieți și Fete și pentru Liceele Comerciale. Ediția II-a. București : “Cultura Românească”. 1935. 200 p.*
6. Curatos M. *Graduated English Course (Manual de limba engleză). București : Editura Librăriei H. Steinberg & FIU, 1922–1923. 240 p.*
7. Griffiths-Belbin M., Sanda I. Mateiu. *English Book for Children in Rumania. Book I. Cluj : Editura Dr. Sebastian Bornemisa, 1922. 142 p.*
8. Griffiths-Belbin M., Sanda I. Mateiu. *English Book for Children in Rumania. Book I. București : Editura “Cartea Românească”, 1923. 144 p.*
9. Griffiths-Belbin M., Mateiu S. I. *English Book for the First Year. Ediția VII-a. București : Editura “Cartea Românească”, 1935a. 190 p.*
10. Griffiths-Belbin M., Mateiu S. I. *English Book for the Second Year. Ediția V-a. București : Editura “Cartea Românească”, 1935b. 207 p.*
11. *Învățământul limbilor moderne. În Revista generală a învățământului. București. 1938. An. 26 (nr. 1–2) P. 76–80.*
12. Leist L. *Gramatică Germană. Deutsche Konversations-Grammatik für Rumänen. Edițiunea a doua. București : Cartea Românească, S. A. 1924. 477 p.*
13. Müller Em. *Manual de Limba Germana pentru clasa III-a secundară de băieți și fete. Ediția I-a. București : Editura “Cartea Românească”, 1925. P. 3.*
14. *Programa Analitică pentru școalele secundare de băieți din Ardeal, Bănat și părțile ungurene. Publicată de Consiliul Dirigent Român, Resortul Cultelor și Instrucțiunii Publice. Tipărită ca manuscris. Sibiu : Tiparul institutului de Arte Grafice A. Anca, Cluj, 1919. 255 p.*
15. *Programele Analitice pentru Învățământul secundar (gimnazii și licee de băieți și fete) publicate în Monitorul Oficial Nr. 191 partea I din 21 August 1934. București : Imprimeria Centrală, 1934. P. 83–89.*

16. Programa examenelor de capacitate pentru recrutarea profesorilor de grad secundar. Publicată în Monitorul Oficial Nr. 15 partea I din 20 Ianuarie 1937. cu Decizia Ministerială Nr. 223.581 din 22 Decembrie 1936. București : Imprimeria Centrală, 1937. P. 25–27.
17. Programa minimală de tranziție pentru școlile secundare (gimnazii și licee) pe anul școlar 1933–1934. București : Institutul de arte grafice “Bucovina”, 1933a. 139 p.
18. Programa minimală pentru școlile secundare (gimnazii și licee) pe anul școlar 1932–1933. Ministerul Instrucțiunii, al cultelor și artelor. București : Imprimeria Centrală, 1933b. 282 p.
19. Velica I. Unterricht und Deutschunterricht in den Sekundärschulen Rumäniens in der Zeitspanne 1918–1945. *Neue Didaktik*. 2007. № 1. 40 S.
20. Державний архів Чернівецької області. Протоколи засідань окружного шкільного інспекторату Буковини щодо змін навчальних програм у початкових, середніх та ремісничих школах 1923–1924 рр., Спр. 1574, оп. 1. арк. 5.
21. Державний архів Чернівецької області. Листування з Міністерством освіти про відкриття приватної комерційної школи у м. Чернівці. 1925–1926 рр., Спр. 2689, оп. 1. 142 арк.

REFERENCES

1. Bukovyna. URL : www.znaimo.com.ua/Буковина [in Ukrainian].
2. Homeniuk O. Ya. (2020). Rozvytok metodyky navchannia hermanskykh mov na Bukovyni (persha polovyna XX st.) [The Development of Germanic Languages Teaching Methods in Bukovyna (the First Half of the XX Century)] : dys. ... doktora filosofii v haluzi 01 Osvita/Pedahohika. Ternopilskyi natsionalnyi pedahohichnyi universytet imeni Volodymyra Hnatiuka, Ternopil, 320. URL : http://tnpu.edu.ua/naukova-robota/documents-download/razovi_rady/dis_Homenjuk.pdf [in Ukrainian].
3. Honcharenko O. (2006). Navchannia fonetychnoho materialu ispanskoi movy v serednikh navchalnykh zakladakh [Teaching phonetics in Spanish in secondary schools]. *Informatsiino-metodychnyi zhurnal “Drukovane slovo”*. Kherson: KhDU, 3/20, 18–22. URL : <http://ekhsuir.kspu.edu/bitstream/handle/123456789/470/%D0%9D%D0%90%D0%92%D0%A7%D0%90%D0%9D%D0%9D%D0%AF%20%D0%A4%D0%9E%D0%9D%D0%95%D0%A2%D0%98%D0%A7%D0%9D%D0%9E%D0%93%D0%9E%20%D0%9C%D0%90%D0%A2%D0%95%D0%A0%D0%86%D0%90%D0%9B%D0%A3.pdf?sequence=1&isAllowed=y> [in Ukrainian].
4. Labinska B. I. (2013). Istorychni narysy z metodyky navchannia inozemnykh mov na zakhidnoukrainskykh zemliakh (persha polovyna XIX – persha polovyna XX st.) [Historical sketches on methods of teaching foreign languages in Western Ukraine (second half XIX – first half XX)]. Monohrafiia. Kyiv : Vyd. tsentr KNLU, 384 [in Ukrainian].
5. Bondescu C. I., Flavian E. (1935). Manual de Limba Germană pentru Clasa V-a Secundară de Băieți și Fete și pentru Liceele Comerciale. Ediția II-a. București : “Cultura Românească”, 200 [in German].
6. Curatos M. (1922–1923). Graduated English Course (Manual de limba engleză). București : Editura Librăriei H. Steinberg & FIU, 240 [in English].
7. Griffiths-Belbin M., Sanda I. Mateiu (1922). English Book for Children in Rumania. Book I. Cluj : Editura Dr. Sebastian Bornemisa, 142 [in English].
8. Griffiths-Belbin M., Sanda I. Mateiu (1923). English Book for Children in Rumania. Book I. București : Editura “Cartea Românească”, 144 [in English].
9. Griffiths-Belbin M., Mateiu S. I. (1935a). English Book for the First Year. Ediția VII-a. București : Editura “Cartea Românească”, 190 [in English].
10. Griffiths-Belbin M., Mateiu S. I. (1935b). English Book for the Second Year. Ediția V-a. București : Editura “Cartea Românească”, 207 [in English].
11. Învățământul limbilor moderne (1938). *În Revista generală a învățământului*. București, An. 26 (nr. 1–2), 76–80 [in Romanian].
12. Leist L. (1924). Gramatică Germană. Deutsche Konversations-Grammatik für Rumänen. Edițiunea a doua. București : Cartea Românească, S. A., 477 [in German].
13. Müller Em. (1925). Manual de Limba Germana pentru clasa III-a secundară de băieți și fete. Ediția I-a. București : Editura “Cartea Românească”, 3 [in German].
14. Programa Analitică pentru școlile secundare de băieți din Ardeal, Bănat și părțile ungurene (1919). Publicată de Consiliul Dirigent Român, Resortul Cultelor și Instrucțiunii Publice. Tipărită ca manuscris. Sibiu : Tiparul institutului de Arte Grafice A. Anca, Cluj, 255 [in Romanian].
15. Programele Analitice pentru Învățământul secundar (gimnazii și licee de băieți și fete) publicate în Monitorul Oficial Nr. 191 partea I din 21 August 1934. (1934). București : Imprimeria Centrală, 83–89 [in Romanian].
16. Programa examenelor de capacitate pentru recrutarea profesorilor de grad secundar. Publicată în Monitorul Oficial Nr. 15 partea I din 20 Ianuarie 1937 (1937). cu Decizia Ministerială Nr. 223.581 din 22 Decembrie 1936. București : Imprimeria Centrală, 25–27 [in Romanian].
17. Programa minimală de tranziție pentru școlile secundare (gimnazii și licee) pe anul școlar 1933–1934. (1933a). București : Institutul de arte grafice “Bucovina”, 139 [in Romanian].

18. Programa minimală pentru școalele secundare (gimnazii și licee) pe anul școlar 1932–1933. (1933b). Ministerul Instrucțiunii, al cultelor și artelor. București : Imprimeria Centrală, 282 [in Romanian].

19. Velica I. (2007). Unterricht und Deutschunterricht in den Sekundärschulen Rumäniens in der Zeitspanne 1918–1945. *Neue Didaktik*, № 1, 40 [in German].

20. Derzhavnyi arkhiv Chernivetskoï oblasti. Protokoly zasidan okruzhnoho shkilnoho inspektoratu Bukovyny shchodo zmin navchalnykh prohram u pochatkovykh, serednikh ta remisnychykh shkolakh 1923–1924 rr. [Meetings Minutes of Bukovyna district school inspectorate regarding curriculum modifications for primary, secondary and vocational schools in 1923–1924]. Spr. 1574, op. 1, 5 [in Romanian].

21. Derzhavnyi arkhiv Chernivetskoï oblasti. Lystuvannia z Ministerstvom osvity pro vidkryttia pryvatnoi komertsiiinoi shkoly u m. Chernivtsi 1925–1926 rr. [Correspondence with the Ministry of Education about the opening of a private commercial school in Chernivtsi] Spr. 2689, op. 1, 142 [in Romanian].

O. YA. HOMENIUK

Doctor of Philosophy (01 Education/Pedagogy),

Assistant Professor at the Department of Foreign Languages for Humanities,

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine

E-mail: o.gumenyuk@chnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0002-5110-4016>

T. V. KOLISNYCHENKO

PhD (Philology), Associate Professor,

Associate Professor at the Department of Foreign Languages for Humanities,

Yuriy Fedkovych Chernivtsi National University, Chernivtsi, Ukraine

E-mail: t.kolisnychenko@chnu.edu.ua

<https://orcid.org/0000-0001-5312-0522>

PHONETICS TEACHING METHODS OF GERMANIC LANGUAGES IN BUKOVYNA (THE FIRST HALF OF THE XX CENTURY)

The current study looks at how tactics for teaching phonetics in English and German in Bukovyna schools changed throughout the first half of the twentieth century. The study defined a phonetics teaching approach in English and German that used direct and mixed teaching methods.

The direct phonetics teaching method has an influence on the early stages of Germanic language learning with the focus on the pronunciation of vowels and consonants, as well as intonation.

Phonetic symbols, as well as the performance of songs used to teach German, helped students improve their articulation abilities. English phonetics education, on the other hand, concentrated on acquiring foreign language intonation, which required the development of auditory abilities as well as the capacity to recognize and recreate speech when speaking and reading.

The mixed technique of teaching phonetics in German considers a suitable degree of pronunciation for understanding. To improve pronunciation abilities, additional instructional tools such as Munich Academy phonetic cards and D. Jones' "Dictionary of English Pronunciation" were advised.

Studying poetry was an important part of teaching German pronunciation, whereas rhymes and songs were suggested for English pronunciation. Developing abilities in both precise pronunciation and auditory perception of spoken speech was critical for efficient communication and language acquisition. By focusing on both aspects, people can improve their overall language ability and fluency. Gramophone recordings were also introduced to help with language acquisition. Overall, phonetics teaching techniques at Bukovyna schools at the first half of the xx century were thorough, with an emphasis on improving pronunciation, intonation, and auditory abilities in both English and German.

Key words: phonetics material, listening skills, pronunciation skills, English, German, textbook, curriculum, secondary school.